

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/146/2021
Identifikačné číslo spisu:	7119205930
Dátum vydania rozhodnutia:	30.11.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Adamcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:7119205930.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne M. P., bytom R. X, C., proti žalovanému O.. P. O. A., R., bytom Č. X, C., rektorovi Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, o odňatie vyznamenania, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 40C/15/2019, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 27. januára 2021, sp. zn. 2Co/15/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania voči žalobkyni n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) uznesením 9. júla 2020, č. k. 40C/15/2019-141, zastavil konanie a postúpil vec Mestu Košice na ďalšie prejednanie a zároveň priznal žalovanému právo na náhradu trov konania proti žalobkyni v rozsahu 100 %. Súd konštatoval, že povaha sporu nemá charakter súkromnoprávneho občianskoprávneho vzťahu, a nejedná sa ani o verejnoprávny vzťah, ktorý by spadal do preskúmvacej činnosti súdov, lebo zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva, aby bol súd oprávnený rozhodovať o odňatí vyznamenania udeleného mestom. V súlade s § 9, § 10, § 161 CSP pre nedostatok právomoci súdu konanie zastavil a vec postúpil mestu Košice.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 27. januára 2021, sp. zn. 2Co/15/2021, odmietol odvolanie proti výroku uznesenia o zastavení konania a postúpení veci ako oneskorene podané, potvrdil výrok o náhrade trov konania a nepriznal stranám náhradu trov odvolacieho konania. Uviedol, že rozhodnutie súdu prvej inštancie adekvátne reagovalo na procesnú situáciu, za ktorú nesie zodpovednosť žalobkyňa, z ktorých dôvodov bolo jeho rozhodnutie ako vecne správne potvrdené.

3. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, v ktorom uviedla, že sa domáha odňatia ocenenia žalovanému a požiadala o pridelenie advokáta.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal najskôr, či sú splnené procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne treba odmietnuť.

5. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

6. Aby dovolanie vyvolalo zamýšľané právne následky a dovolací súd mohol uskutočniť meritórny dovolací prieskum a dovolanie vecne prejednať, musia byť splnené všetky podmienky jeho prípustnosti. Civilný sporový poriadok vyžaduje, aby dovolanie bolo podané na to oprávnenou osobou (§ 424 až § 426 CSP), v zákonom stanovenej lehote (§ 427 CSP), smerovalo proti prípustnému predmetu dovolania (§ 419 až § 423 CSP) a spĺňalo zákonom vyžadované náležitosti vrátane osobitnej podmienky povinného zastúpenia advokátom v dovolacom konaní (§ 428 a § 429 CSP). Podmienky prípustnosti dovolania sú vzájomne previazané; pre úspešné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku musia byť splnené nielen všetky kumulatívne, ale zároveň súčasne.

7. Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

8. Z citovaných ustanovení vyplýva, že právna úprava civilného sporového konania účinná od 1. júla 2016, stanovujúc osobitnú podmienku dovolacieho konania, vyžaduje, aby bol dovolateľ (okrem prípadov, na ktoré sa vzťahuje § 429 ods. 2 CSP) v dovolacom konaní obligatórne zastúpený advokátom a aby podané dovolanie bolo advokátom spísané. Požiadavka povinného právneho zastúpenia sa vzťahuje už na fázu podania dovolania. Ak dovolateľ splnomocní advokáta až po podaní dovolania (a uplynutí zákonnej lehoty na jeho podanie), podmienka povinného právneho zastúpenia splnená nie je.

9. Postup súdu prvej inštancie v prípade nesplnenia osobitnej podmienky dovolacieho konania v zmysle § 429 ods. 1 CSP upravuje ustanovenie § 436 ods. 1 CSP, podľa ktorého vtedy, keď má dovolanie vady podľa § 429 CSP a dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 CSP poučený v odvolacom konaní, súd prvej inštancie vyzve dovolateľa na odstránenie vád a poučí ho o následkoch neodstránenia vád dovolania. Toto ustanovenie teda predstavuje jedinú (výnimočnú) procesnú situáciu, v ktorej súd prvej inštancie prihliada na existenciu vád dovolania a dovolateľa vyzýva na ich odstránenie.

10. V prejednávanej veci bola žalobkyňa v uznesení odvolacieho súdu z 27. januára 2021, sp. zn. 2Co/15/2021, ktoré mienila napadnúť dovolaním, riadne poučená v zmysle § 429 ods. 1 CSP o povinnosti byť v dovolacom konaní zastúpená advokátom aj o tom, že dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Poučená bola neskôr nadbytočne aj zo strany okresného súdu. Dovolateľka nebola pri podaní dovolania zastúpená advokátom, ani nebolo dovolanie advokátom spísané, z jeho obsahu naopak vyplýva, že dovolateľka disponuje vedomosťou o existencii uvedenej povinnosti, no napriek tomu dovolanie spísané advokátom ani splnomocnenie na zastupovanie udelené advokátovi nepredložila a ani netvrdila, že svojím zastupovaním v dovolacom konaní advokáta splnomocnila.

11. Aby boli splnené všetky podmienky prípustnosti dovolania a dovolací súd mohol uskutočniť meritórny dovolací prieskum, je procesnou povinnosťou dovolateľa podať a formulovať svoje dovolanie

tak, že pri zachovaní podmienky včasnosti jeho podania zároveň bude splnená podmienka náležitosti dovolania vrátane povinného právneho zastúpenia v zmysle § 429 CSP. To znamená, že ak nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu, dovolateľ je povinný v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré dovolaním napáda (§ 427 ods. 1 CSP), podať dovolanie právne perfektné, t. j. spĺňajúce všetky zákonom požadované náležitosti v zmysle § 428 a § 429 CSP, prípadne vady už podaného dovolania v tejto lehote odstrániť tak, aby všetky zákonom požadované náležitosti spĺňalo. Opačný záver, podľa ktorého ak by pre právne relevantné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku pri zachovaní stanovenej dvojmesačnej dovolacej lehoty postačovalo len podanie akéhokoľvek blanketného, neúplného, nesprávneho alebo nezrozumiteľného dovolania a dovolateľ by mohol vady takéhoto dovolania účinne odstraňovať aj po uplynutí tejto lehoty (v podstate až do vydania rozhodnutia dovolacím súdom), je v rozpore s koncepciou prísneho režimu koncentrácie sporového konania, ktorá sa vzťahuje na inštitút dovolania upravený Civilným sporovým poriadkom (porov. § 430, § 434, § 427 ods. 1 v spojení s § 436 ods. 1 a contrario CSP), ako aj s ustanoveniami zákona vymedzujúcimi podmienky prípustnosti dovolania (§ 419 až § 435 CSP).

12. Pokiaľ dovolateľka podala dovolanie nesplňajúce zákonom požadované náležitosti, resp. ich nedostatky do uplynutia lehoty na podanie dovolania neodstránila (a nejde o procesnú situáciu predpokladanú ustanovením § 436 ods. 1 CSP), podmienky prípustnosti dovolania neboli splnené, a tak vznikol právny následok v podobe neprípustnosti dovolania, na ktorom nemôže ďalšie konanie dovolateľky nič zmeniť. Na uvedenom nemôže nič zmeniť ani skutočnosť, že dovolateľka vo svojom dovolaní, podanom v posledný deň dovolacej lehoty požiadala súd „o pridelenie advokáta“. Aj keby následne súd prvej inštalácie postúpil jej podanie ako žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu Centru právnej pomoci (ktoré ako jediné má zo zákona právomoc ustanoviť advokáta ako právneho zástupcu strane v civilnom konaní a na ktoré sa v prípade potreby mala žalobkyňa obrátiť sama), k zhojeniu nedostatku povinného zastúpenia v dovolacom konaní by nedošlo. Vzhľadom k tomu, že napadnuté rozhodnutie bolo žalobkyni doručené 9. apríla 2021, bolo jej povinnosťou do 9. júna 2021 podať dovolanie spísané advokátom, ktorý ju v konaní zastupuje. Keďže v posledný deň lehoty podala iba dovolanie, ktoré podpísala iba ona sama, nijako nepreukázala svoje zastúpenie advokátom a v napadnutom uznesení bola správne poučená o potrebe povinného zastúpenia advokátom v dovolacom konaní, je zrejmé, že predmetnú podmienku spísania dovolania advokátom v rámci lehoty na podanie dovolania nespĺnila. Nič na tom nemení ani jej žiadosť o ustanovenie zástupcu v dovolaní, keďže aj v prípade, že by Centrum právnej pomoci, hypoteticky mohlo žalobkyni vyhovieť a advokáta jej ustanoviť, tento hypotetický pridelený advokát by už v rámci lehoty na podanie dovolania, nemohol stihnúť právne perfektné dovolanie podať.

13. Pokiaľ teda v prejednávanom spore dovolateľka podala v stanovenej lehote dovolanie s vadami podľa § 429 CSP, dovolací súd uzatvára, že dovolateľka nebola právne zastúpená advokátom vo fáze podania dovolania a podala dovolanie, ktoré nebolo spísané advokátom, hoci bola o tejto osobitnej podmienke dovolacieho konania riadne poučená v odvolacom konaní. Podmienka povinného právneho zastúpenia dovolateľa advokátom nebola splnená počas celého dovolacieho konania, preto dovolací súd dovolanie žalobkyne proti rozhodnutiu odvolacieho súdu odmietol podľa § 447 písm. e/ CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak neboli splnené podmienky podľa § 429 CSP.

14. Záverom dovolací súd uvádza, že obdobný právny názor na vec zaujal tiež v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/190/2019, 4Cdo/10/2018, 4Cdo/160/2017. Tento záver bol vyhodnotený ako ústavne konformný a udržateľný aj Ústavným súdom Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. IV. ÚS 489/2018, publikovanom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 79/2018, v ktorom ústavný súd vyslovil, že ak obligatórnou náležitosťou dovolania je podľa druhej vety § 429 ods. 1 CSP jeho spísanie advokátom, je potom logické, že nedostatok tejto podmienky možno odstrániť len v lehote na podanie dovolania, keďže ide o podmienku, ktorá musí byť splnená už pri jeho podaní. Je preto na dovolateľovi, aby v súlade so zásadou „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. „bdelým patrí právo“, predložil v zákonom stanovenej lehote také dovolanie, ktoré bude spĺňať všetky zákonom ustanovené náležitosti.

15. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

16. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.